

A la Verge de Montserrat

Verge santa d'amor, patrona mia,
dels pobres i afligits guarda i consol,
més pura que la llum quan naix lo dia,
més hermosa que el cel quan surt lo sol:

tal com se veu a l'àliga orgullosa
en la roca més alta fer lo cau,
tu la serra més alta i més hermosa
vas escollir per fer-ne ton palau.

Reina dels Cels, Mare de Déu, perdona
si fins avui no et dediquí un record:
sols quan veu son vaixell presa de l'ona
busquen los ulls del navegant lo port;

sols quan se veu en la presó angustiosa
sa llibertat recorda lo catiu;
sols quan la tempestat brama furiosa
l'oreneta s'acull dintre son niu.

Jo vinc, com lo catiu entre cadenes,
un consol a buscar per mon dolor.
Los plors mon front han arrugat. Les penes
m'han, Mare meva!, rosegat lo cor.

Com soldat que, fugint a tota brida,
les armes va per lo camí llançant,
aixís jo pel camí d'aquesta vida
a trossos lo meu cor he anat deixant.

Verge de Montserrat, casta madona,
perla de les muntanyes i dels cels,
a qui els àngels per fer una corona
arrancaren del cel un puny d'estels;

ta grandesa, Senyora, no repare
si avui te parla en català ma veu,
que el català és la llengua en què ma mare
m'ensenyà un jorn a beneir a Déu.

Ta imatge en los palaus i en les cabanyes
se veu, voltada d'or com un joiell;
tothom vol visitar eixes muntanyes,
que són de tes espatlles lo mantell.

Ton nom invoca, oh santa Verge pura,
l'orfe ferit de pena i desconsol,
ton nom la mare ensenya a la criatura
quan l'adorm carinyosa en lo bressol.

Quant dolç és lo teu nom! Tota la terra
cants t'eleva ab accent adolorit,
que ton nom és, oh Verge de la serra,
dels estranys i dels propis beneït.

Ton nom recorden, quan lo vent estalla,
los qui perduts caminen per la mar;
ans d'afilar son ferro en la batalla,
invocava ton nom l'almogavar.

Ton nom, un jorn, fou l'estendard de glòria
que de la glòria nos mostrà el camí,
i fou ton nom lo crit de la victòria
que en Nàpols aixecà Vilamarí...

quan tu, Reina del pla i de les muntanyes,
de genolls prostrats veies als teus peus
los reis que, drets, a cent nacions estranyes
prostrades veien de genolls als seus!

I no és estrany que per la honra i glòria
unesca dos records ab llaç d'amor,
que unida està a la teva la sua història
i escrites són les dos en lletres d'or.

A fe que eren brillants los temps gloriosos
en què els Peres, los Jaumes, los Ramons,
dictaven lleis, monarques poderosos,
fins del remot Orient a les regions.

Mentre València i les Balears, salvades,
se veien lliures ja dels sarraïns,
lo pendó de les barres venerades
veien triomfar los més remots confins.

Senyors del mar los catalans, a ratlla
tenir sabien lo enemic pendó,
i ni els peixos passaven si en sa espatlla
no portaven les armes d'Aragó.

Dels soldats catalans les altes proeses
eren tan clares com del sol la llum:
desfeien les armades genoveses

com prest dissipa l'huracà lo fum.

Aterrada Venècia els contemplava,
Nàpols los dava sos jardins de flors,
la Calàbria als seus peus s'agenollava,
Sicília els proclamava sos senyors.

L'almogàver a foc, a sang i a ruïnes
entrà un dia en l'Orient abrasador:
contemplaren los turcs ses concubines
en los braços folgar del vencedor.

Caigué Constantinoble, caigué Atenes,
quan sentiren lo ferro despertar,
al grec i al turc cargaren de cadenes,
que era allí lo sol rei l'almogavar.

Per jaç a son cavall, moltes vegades
ell donà de grans prínceps los mantells,
dels rics palaus dels turcs féu ses morades,
i ses mesquites convertí en tinells.

Honor al català! Si ses galeres
recorrien del mar tot lo contorn,
sos aguerrits exèrcits, ses banderes
passejaven triomfants per tot lo món.

I tu llavors, oh Verge de victòria,
lo teu nom sempre veies invocat,
que els catalans anaren a la glòria
cantant lo Virolai de Montserrat.

La muntanya en què vius, també en son dia
fou lo baluard del poble català;
del sarraí la ferma valentia
jamai tes brenyes escalar gosà.

I en temps ja més cercans, pocs anys fa a penes,
quan lo crit de la pàtria independent
ensenyar al francés féu les cadenes
per contestar al toc de sometent,

los nostres s'amagaren en tes brenyes,
lo pendó de la pàtria enarborant,
i llavors foren, Montserrat, tes penyes
lo temple de la santa llibertat.

Mont de la Verge, en tos records jo miro

que unides van la llibertat, la creu,
dos símbols sants que jo el primer admiro:
l'amor dels pobles i l'amor a Déu.

La llibertat!, la creu!, símbols dels pobles,
l'una és l'esprit de Déu, l'altre és sa mort;
l'una és l'aspiració dels hòmens nobles,
i dels hòmens cristians l'altre és lo port.

La llibertat!, la creu!, sobre les tombes
dels cristians màrtirs jauen sos pendons;
de Roma en les obscures catacombres
confongueren per sempre sos blasons.

Castes verges d'amor, santes germanes,
iguals en tot, grandeses i poder,
són dos riques ponzelles que, galanes,
nodreix la branca d'un mateix roser.

Inspiren totes dos sentiments nobles,
inspiren totes dos glòries i amors,
que l'una és la religió dels pobles,
i l'altra és la religió dels cors.

Oh!, jo us conec, muntanyes regalades;
records de glòria, i per a mi d'amors,
que, sent jo tot petit, moltes vegades
vinguí a la Verge a coronar de flors.

Jo eixes serres conec, jo sé sa història,
jo recordo que un dia la he narrat;
si glòria me donà, tua és la glòria...
jo só lo trobador de Montserrat.

Quan naix del sol lo pavelló de grana,
com si volgués donar-te un bes d'amor,
ta muntanya vesteix i l'engalana
ab son ropatge de diamants i d'or.

I en los rocs van, contents de veure el dia,
a restregar son bec los pardalets,
i lais i serventesis d'alegria
cantar en cor tu sents als aucellets.

I quan la fosca cau sobre la plana,
de ton temple en la nau la Salve sents,
i al cel s'eleva l'oració cristiana
entre núvols d'aromes i d'encens.

Postrat me tens davant la glòria teva:
fugint lo món i ses misèries vinc:
contempla'm als teus peus, Mareta meva...
Me sento mal lo cor, ferit lo tinc!

Ja que tu saps donar, oh Verge pia,
cant als aucells, aromes a la flor,
¿no trobaràs, oh santa mare mia,
un bàlsam de consol per mon dolor?

Molt terrible és la pena que em destrossa:
un moment de repòs, mai l'he tingut:
¿serà precís que baixi jo a la fossa
per encontrar la pau i la quietud?

Són tan sols per la febre que em devora
brases de foc mos ulls de tant plorar.
Digues-me per pietat, Reina i Senyora,
lo repòs que desitjo em pots donar?

Jo sé que aquí han vingut reis i princeses,
i en canvi del consol que els dona Déu,
de joies t'han cobert; l'or i riqueses
ells han fet ploure de ton trono al peu.

Mes jo ¿què et donaré, Verge adorada,
si no só més que un pobre trobador?
Mes joies són mos cants: pren, Mare amada,
de mos cantars lo que faré millor.

I quan arribe de la mort lo dia,
àngel de Catalunya i Montserrat,
lo dia del repòs pel desterrat,
a consolar-lo vine en sa agonia.